

Gekwetter in het dierenrijk (Kinderboekenweek 2022)

Elk dier ziet er anders uit. En elk dier klinkt ook anders. Met dat in zijn achterhoofd, schreef componist Camille Saint-Saëns een 14-delig muziekstuk, waarin hij dieren uit het dierenrijk verklankt. Zonder woorden, alleen met muziek. De leerlingen gaan luisteren naar een aantal stukken uit Het carnaval der dieren en gaan hierover in gesprek.

Deze les sluit aan bij de Kinderboekenweek 2022.

Opdracht: Luister naar muziek van Het carnaval der dieren, van de componist Camille Saint-Saëns (1835-1921) en praat erover.

GROEP 5-6

- ◆ Gekwetter in het dierenrijk (Kinderboekenweek 2022)
- ◆ Toonhoogte
- ◆ Klankkleur
- ◆ Praten over muziek

Doelen

- ◆ Met deze les kun je aansluiten bij **kerndoelen 54, 55 en 56**. De leerlingen leren beelden en muziek gebruiken om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren. De leerlingen leren op eigen werk en dat van anderen te reflecteren en de leerlingen verweven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed.
- ◆ De leerling weet wat toonhoogte is. De leerling weet op welke instrumenten verschil in toonhoogte gemaakt kan worden. De leerling kan verschil in toonhoogte in de muziek herkennen en toepassen.
- ◆ De leerling weet wat klankkleur is. De leerling kan verschil in klankkleur herkennen en maken in de muziek, door verschillende instrumenten en verschillende speelwijzen te gebruiken.
- ◆ De leerling kan praten over zijn of haar beleving van muziek en de betekenis die de muziek voor hem/haar heeft.
- ◆ De leerling kan creëren door zo veel mogelijk 'ja' te zeggen op ideeën en ingevingen.

Materiaal

Bijzonderheden:

- Print de bijlage, voor elke leerling 1x. Laat de leerlingen de kaartjes uitknippen.
- Zet de filmpjes klaar:
- Filmpje 1, 2 en 3 voor de warming-up(s)
- Geluidsfragment 4 t/m 7 voor de uitvoeringsfase.

De les in fases

Oriënteren

1. Toon het beeldmateriaal van de bouwsteen betekenis en bespreek het kort.
  - Wat is jouw favoriete dier?
  - Hoe zou dit dier klinken als het dier in muziek zou worden verklankt? Snel of langzaam? Hard of zacht? Hoog of laag? Een zware of lichte klank?
  - Hoe zou dit dier klinken als het dier in muziek zou worden verklankt? Snel of langzaam? Hard of zacht? Hoog of laag? Een zware of lichte klank?
2. Toon het beeldmateriaal van de bouwsteen (bouwstenen) muziekaspect of herhaal mondeling met de leerlingen de doelen, inhoud en de aandachtspunten.
3. Toon het beeldmateriaal van de bouwsteen (bouwstenen) werkwijze of herhaal mondeling met de leerlingen de doelen, inhoud en de aandachtspunten.

Onderzoeken en uitvoeren

1. Introduceer het muziekwerk 'Het carnaval der dieren' van de componist Camille Saint-Saëns, die lang geleden leefde (1835-1921). Hij was een Franse componist, pianist en organist. Hij wilde graag het wondere dierenrijk verklanken door middel van muziek. In Het Carnaval der dieren verklankte hij 12 verschillende dieren. Zonder te spreken of te zingen, alleen door instrumenten met allerlei verschillende klankkleuren te gebruiken. Hij dacht daarbij na: welke toonhoogte past bij dit dier (hoog/laag), welk tempo (snel/langzaam), welke instrumenten en klankkleuren?
2. Toon het beeldmateriaal van de bouwsteen (bouwstenen) onderzoek of herhaal mondeling met de leerlingen de doelen, inhoud en de aandachtspunten.
3. Voer samen met de leerlingen de volgende warming-up uit:
Warming-up klassikaal. Laat filmpje 1 (de koekoek) aan de klas horen. Bespreek klassikaal de volgende vragen:
  - Welke instrumenten hoorde je? [piano en klarinet]. Laat van beide instrumenten een plaatje of filmpje zien (filmpje 3 en filmpje 4).
  - Waardoor werd de koekoek verklankt? [door een bepaald melodietje dat steeds op dezelfde manier herhaald werd (= een motief)]
  - Klonk de muziek eerder snel of langzaam? [langzaam]
  - Klonk de muziek eerder licht of donker? [de begeleiding van de piano eerder donker, de stem van de koekoek in de klarinet eerder licht]
  - Klonk de muziek vooral hoog of laag of allebei? [beide]De antwoorden zijn indicaties. Focus vooral niet op goed of fout, juist het gesprek over de muziek is interessant. Leerlingen kunnen met hun fantasie andere ervaringen hebben en het is belangrijk die met een open houding te bespreken.
4. Voer de volgende opdracht uit:

- Geef elke leerling een volledige set dierenkaartjes (bijlage) en laat ze deze uitknippen.
- Speel één voor één de geluidsfragmenten van de verschillende dieren af (Geluidsfragment 4 t/m 7). Let er op dat de leerlingen de YouTube video's niet kunnen zien, maar alleen naar de muziek kunnen luisteren, anders wordt het dier al verklapt.
- Laat de leerlingen achteraf, aan het eind van het fragment, het kaartje met het dier dat zij denken dat er werd verklapt op de hoek van hun tafel leggen. Kijk rond en bespreek de uitkomsten. Geef steeds een aantal leerlingen de beurt en stel vragen over waarom de leerling het dier bij de muziek vond passen. Probeer daarbij ook muzikale begrippen te betrekken (klonk het vooral hoog/laag, hard/zacht, donker/licht, schel/dof, snel/langzaam?). Speel hierna de drie andere geluidsfragmenten af.
- Je kunt er voor kiezen om tussen elk fragment te bespreken, zoals je bij het eerste fragment ook hebt gedaan. Je kunt er ook voor kiezen de fragmenten achter elkaar af te spelen, de leerlingen hun kaartjes op volgorde te laten leggen en achteraf te bespreken.
- Wanneer alle vier de composities zijn gehoord, noem je de volgorde van de dieren zoals de componist ze had bedacht (geluidsfragment 4: zwaan, geluidsfragment 5: olifant, geluidsfragment 6: kippen en hanen, geluidsfragment 7: volière vol vogels).
- Bespreek klassikaal of laat de leerlingen in groepjes bespreken of ze de volgorde goed geraden hadden en of ze het er mee eens zijn. Laat de leerlingen hierbij weer focussen op de muzikaspecten (klankkleur en toonhoogte).
- Bespreek klassikaal of laat de leerlingen in groepjes bespreken welke van de vier composities ze het meeste aansprak en waarom.
- Bespreek klassikaal of laat de leerlingen in groepjes bespreken wat hun favoriete dier is, en hoe dat dier in muziek verklapt zou kunnen worden. Hoe zou dat dan klinken? Laat ze hierbij focussen op de muzikaspecten klankkleur en toonhoogte.

Evalueren

Bespreek na de uitvoering het werk na met behulp van de volgende vragen:

- ◆ Lukte het om de juiste dieren bij de juiste composities te kiezen?
Pasten de dieren bij de luisterfragmenten? Waarom wel/niet?
Snap je waarom de componist bepaalde keuzes bij de dieren heeft gemaakt?
Was het makkelijk om dieren in de muziek te horen? Waarom wel/niet?
Welke andere beelden kwamen er in je op bij de muziek?
- ◆ Was de muziek hoog of laag? Waarom?
Welke toonhoogte past goed bij de opdracht? Waarom?
- ◆ Vond je het instrument goed passen bij de melodie of de muziek? Waarom wel/niet?
Welke speelwijze hoorde je? Vond je dit goed passen bij de muziek? Waarom wel/niet?
- ◆ Wat heb je geleerd van het praten over de muziek?
- ◆ Heb je overal ja op gezegd? Zo nee: waar dan niet op en waarom?
Hielp het ja zeggen om sneller te kunnen creëren? Waarom?

Spelen met lesfasen en lesdoelen

- De lesbeschrijving is een richtlijn, geen keurslijf. Voel je vrij de volgorde van de bouwstenen naar eigen inzicht aan te passen.
- Is het doel van een bouwsteen al bekend, dan is een korte mondelinge herhaling voldoende.

